

יא. מצוות הפורים כמשלוח מנות, סעודת פורים והחיוב לבסומי אינם נוהגים בשבת זו מעיקר הדין אלא למחרת ביום הראשון¹²³⁴⁵⁶⁷ לה, ואעפ"כ יש להרבות היום מעט בסעודת שבת במאכל ומשתה¹²³⁴⁵⁶⁷ לו. אך טוב להחמיר ולקיים בו גם

1234567

מקורות והערות

לה. וכדעת הירושלמי פ"א דמגילה שהשו"ע פסק כוותיה בסי' תרפח סע' ו, ולא כדעת המחייבים לקמן מו"ה מ לעשות הסעודה בשבת, ואם כי העולת שמואל¹²³⁴⁵⁶⁷ סי' קי סיים בזה, דעביד כמר עביד, מ"מ הרבה אחרונים בפה אחד ענו ואמרו דאין לנטות מדעת השו"ע שהוא עיקר הדין בזה ויובאו דבריהם בס"ד לקמן פרק ח מו"ה יז. וכ"כ שם טוב (כסאר) בפ"א דמגילה דאין הסעודה בשבת.

ולעיל פרק ב מו"ה ס וסא כתבתי דהעיקר לדינא דגם משל"מ הוא ביום א', וע"ע לקמן פרק ח מו"ה י.

לו. דגם אם אין היום חיוב סעודה מ"מ לא גרע יום זה מט"ו בפרזים שיש להרבות בסעודה וכמו שכתבתי לעיל מו"ה יא ופרק ד מו"ה ג וז, (אף שיש לדחות דכל עיקר ריבוי סעודה בפרזים בט"ו הוא עבור יו"ט דמוקפים ואם אין אז חיוב סעודה במוקפים ממילא אין גם ענין ריבוי סעודה בפרזים) וכ"כ הרד"ל בס' קדמות הזהר ענף ה א ז"ל ואף לפ"ד הירושלמי שהביא בב"י שהסעודה בא' בשבת מ"מ קצת משתה ושמחה ודאי נוהג גם בשבת של יום פורים שלהם לילו ויומו בכרכים, ע"כ. וכיוצא בזה כתב ג"כ במועדים וזמנים ח"ב סי' סי' קפט והרחיב שם הדיבור וסיים דגם להירושלמי ולפוסקים שפסקו כוותיה ודאי דעיקר המצוה מדברי קבלה חל רק בזמנו ומקיים בסעודת שבת בבשר ויין ושמחה רק כיון שחסר מצוה לעשות אותם שחל מאליו ציוו חכמים לעשות ביום א' סעודה אבל לא הפקיעו החיוב מד"ק שנשאר בעיקר זמנה והסעודה ביום א' לזכר בעלמא, ע"כ. וכ"כ המחש"ש בסי' תרפח ס"ק י דאם שלא יצא ידי סעודת פורים בשבת משום הכירא שיהיה ניכר שעושה לשם פורים מ"מ סועד בפורים בשבת ועולה קצת לפורים, ע"כ. וכעין זה כתב בציץ הקדש ח"ב סי' נ בדעת הרשב"ץ ח"ג סי' רחץ דגם בשבת ע"י אכילתו מקיים סעודת פורים ורק למען היכר ריבוי הסעודה שהוא רק מדרבנן צריך לעשות הסעודה ביום ראשון, ע"כ (אם כי דברי הרשב"ץ לא מוכיחים בדיוק כך, דמפשטותן נראה דאין בשבת כלל חיוב משום פורים, להירושלמי). ויש להעיר דאלו שאין מקילין בריקודים בשויו"ט, ובעיקר דינא בסי' של"ט ס' ג' דגם בשבת פורים אין להם להקל.

מצות משלוח מנות¹²³⁴⁵⁶⁷, אבל רק לאיש אחד¹²³⁴⁵⁶⁷, ומי שאינו מטלטל גם בתוך העירוב ישתדל לקיים את זה עם שכינו

מקורות והערות

מחזור 1234567

לז. בענין משל"מ בשבת, הנה הארחות חיים בדיני סעודת פורים, וכלבו בס"ס מה והמאירי בפרק ראשון בביאור המשנה באלו אמרו וכו' ובביאור המשנה הראשונה כתבו דאין עושים הסעודה בשבת בשביל משלוח מנות שאי אפשר בשבת, ומבואר דס"ל דאין לשלוח מנות בשבת, והטעם דאי אפשר כתב בערך השלחן הספרדי סע' ח דנראה משום דאין קונין בשבת. ובירחון אור תורה אדר ב' תשל סי' קלד כתב ידידי הרה"ג ר' מסעוד בן שמעון שליט"א לתמוה על טעם זה של הערך השלחן, אחר דקיי"ל דלצורך שבת שרי וכמ"ש המג"א בסי' שו ס"ק טו, וסיים דעדיין לא זכה להבין דב"ק של האר"ח והכלבו אמאי אי אפשר לקיים משל"מ בשבת. ובאדר תשל"ב הניף ידו שנית שם בסי' צב לבאר דבריהם שהוא מאחר דהוא חוב שהטילו חכמים על האדם תו הוא ליה בכלל פריעת חוב שאסרוהו חכמים בכל ענין דומיא דפדיון הבן, עיי"ש במה שהאריך עוד. והכנה"ג בהגה"ט סי' תרצה על דברי המהרל"ב שכתב לשלוח בשבת, כתב, דאין לשלוח מנות בשבת שאפשר שיחללו שבת, וכ"כ הברכ"י סי' תרפח סע' טו, דכי ליכא עירוב אסור לשלוח בשבת, והפקודת אלעזר ח"ג סי' תרפח דף סז ע"ב כתב, דר"ל (האור"ח והכלבו) דבמקום דליכא עירוב אי אפשר לשלוח בשבת, ובחזון איש סי' קנה א כתב וז"ל, ונראה דמהאי טעמא אי אפשר לקיים משל"מ בשבת, ואפשר דאין לקבוע מצוה זו בשבת דהוי עובדא דחול כיון דכל העם עסוקין בזה, זכר לדבר שורה ביצה יד ע"ב, והדבר מוכרח שהרי גזרו במגילה שמא יעבירוה, ואיך אפשר לקיים משל"מ ומתל"א בשבת שעיקרן הבאה מבית נותן לבית מקבל ואכילת מקבל בבית נותן תיתכן רק באופן מוגבל ומצומצם, עכ"ל. וכיוצא בזה כתב בנזירות שמשון סי' תרפח על הדעה דיש לשלוח בשבת, וז"ל, וצ"ע כיון שמשל"מ הוי חיוב כמו מקרא מגילה א"כ יש לגזור משום דרבה, ע"כ. ובמועדים וזמנים ח"ב סי' גן כתב, וז"ל, ובשבת דאושא מלתא שכל אחד יוציא מנות לחבירו וגם אולי שיין גזירת שמא יעבירוהו אי עיקר המצוה רק בה (ר"ל בשבת), ע"כ שולחין בער"ש וכו', עכ"ל. ובחוב"ב אור"ח תנינא סי' טו דף גל ע"א כתב, מטעם דעיקרו הוצאה ואי אפשר בשבת. ובצמ"ח שלמה ע' עג כתב דהוא מטעם איסור מתנות והקנאות בשבת ומטעם גזרה דרבה שמא וכו'.

הראת לדעת דלדעת כל הפוסקים הנ"ל אין לשלוח מנות בשבת, ולדעת רובם יש לשלוח ביום א' ולדעת מיעוטם בער"ש, עיין לעיל פרק ב מו"ה סא ולקמו פרק ח מו"ה יא.

מקורות והערות

אולם לעומתם מצינו לשאר פוסקים דס"ל להדיא או שמסתימת לשונם מוכח, דזמן משל"מ הוא דוקא בשבת, ואלו הם הפוסקים, ראשון לכל הרלב"ח בסי' לב משם רבני צרפת דס"ל דהסעודה היא בשבת וכדלקמן מו"ה מ, וכתב, וז"ל, ומנות איש לרעהו הכי הוא כי המנות הם מהסעודה עכ"ל והו"ד במג"א ס"ק י ובפמ"ג א"א ס"ק ט וכתב דדוקא במגילה חיישינן שמא ילך אצל בקיא ולא במשל"מ, וכן נראה שהוא גם כן דעת הב"ח, וכן נראה שזהו ג"כ דעת הרמב"ם שסתם ולא הזכיר בהלכותיו זמן אחר למשל"מ כשחל בשבת ומשמע שהוא בשבת, וכמו שדייקו מסתימת לשונם שגם הסעודה היא בשבת לקמן במו"ה מ, וכן נראה שהוא ג"כ דעת הרא"ה והריטב"א דס"ל לקמן שם דהסעודה היא בשבת (אם לא שנאמר שפשיטא להו דמנות בתר מתנות גירי וכדעת הכנה"ג והחזו"א לעיל בפרק ב מו"ה סא או שיש להקדימם לער"ש מטעם הכנה לשבת וכמו שהסברתי לעיל שם דעת התיקון ישכר). ואלו הפוסקים דס"ל, דאף שהסעודה היא ביום א' מ"מ משל"מ יהיה בשבת, והם הקרבן נתנאל בפרק א דמגילה סי' ז אות ד', ומ"ש הנהר פקוד בע' קמט, שדעת הקרבן נתנאל לחייב משל"מ בשני הימים הוא טעות, וכ"ה דעת הציץ הקודש ח"ב סי' נ בדעת הרשב"ץ ח"ג סי' רחץ, וכ"ה דעת היעב"ץ במור וקציעה בהשמטות בסוף, דאף דס"ל דהסעודה היא ביום א' מ"מ משל"מ בשבת דהא ודאי שפיר מנכרא מילתא לפרסומי ניסא ודבר בעתו מה טוב. והו"ד בשע"ת תרפח ס"ק ז, והנה הקרבן נתנאל והיעב"ץ והציץ הקודש בדעת הרשב"ץ אף דס"ל דהסעודה היא ביום א'. זהו הכל משום דבשבת אינה ניכרת הסעודה משא"כ משלוח מנות דניכר גם בשבת שהוא לשם פורים לכן ס"ל דדעת הירושלמי דמשל"מ הוא בשבת, ובמועדים וזמנים ח"ב סי' גן כתב דאף דמשל"מ הוא בער"ש לדעתו מ"מ אם לא שלח ישלח בשבת, כי עיקר זמנה היא בשבת, וכן דעת הנהר פקוד דף טז ע"א דהמשל"מ הוא בשבת, וע"ע בתיקון משה הלכות פורים דף צ"א ע"ב טעם דמותר לשלוח מנות בשבת ולא גזרינן שמא יעבירונו כמו במגילה והו"ד בארחות חיים החדש סי' תרפח וע"ע בפקודת אליעזר סי' תרפח דף טז ע"ב. והנה בצמ"ח שלמה ע' ע"ג כתב דגם למהרלב"ח ס"ל לקיים בשבת רק ע"י מחלפי סעודתייהו. אך לא משמע כן במהרלב"ח. ועל כן אף שמעיקר הדין משל"מ הוא ביום א' וכמו שכתבתי גם לעיל במו"ה ז, מ"מ טוב להחמיר כדעת כל הפוסקים הנ"ל ולשלוח גם בשבת, וכ"כ הפר"ח בסי' תרצה א, לשלוח מנות בשבת וביום א', והו"ד בפמ"ג א"א סק"י ובמנהגי ירושלים בשער המפקד דף קמח ע"א, וכן שם בתיקונים בנהר פקוד דף קמט ע"א, וכ"פ חוג הארץ סע' ח לשלוח בשבת וביום א' וכן נהג בעצמו, וכן פסק השם חדש בערך משלוח מנות כהפר"ח, וכ"ה במנהגי בית אל סע' מו ובמנהגי בית אל שבקונטרס היחיאלי ע' לז אות ט' שכתבו וכן אנו נוהגין בסברת הרב פר"ח, דהוא מאריה דאתריה, וכ"כ הכף החיים ס"ק לח, וכ"כ סדרי פורים משולש זונפלד סע' ה וגליס ע' ריא, ומעוז סע' יב וכ"כ שמחה לאיש אור"ח סי' ה, ושם משמאל תרפח וז, ושיח יצחק דף ר ע"ב, ובעיר הקדש והמקדש כו ג ב

הגר בביתו (אם עירבו ביניהם) לט או ישתדל להזמין אורח לביתו ולקיים אתו משל"מ ע"י אחד מב"ב שימסור לו דבר מאכל ומשקה וכו' לשם משל"מ, והוא יאכל וישתה את זה על אתר. כמו כן טוב להחמיר ולקיים גם סעודת פורים היום עם חיוב היום לבסומימא. אם אפשר יש

מקורות והערות

ובספר אר"י ח ז ובלוח אר"י, וכ"כ בנוסח הכרוז מטעם הבר"צ משגת תרפז בקונטרס היחיאלי ע' לח, וכתב החוג הארץ סע' ח דלפני ששולח בשבת הוא אומר אם היום הוא חיוב המשל"מ הריני מכוין לקיים מצות משל"מ בזה היום, וכ"כ כף החיים ס"ק מה.

עייין לעיל פרק ב מו"ה נו והיוצא משם דאולי מי שנאנס ולא נתן אתמול מתל"א או שנעשה בר מצוה בשבת דאולי יתן בשבת גם מתל"א ודהיינו במאכל ומשתה וע"ע לקמן פרק ח סע' י.

לח. כיון דלפי כמה שפירשו לעיל במו"ה הקודם את דברי האור"ח והכלבו והמאירי יוצא שיש איסור לשלוח בשבת, לכן הגם דלא קיי"ל כפירושם מ"מ כיון דמשל"מ יוצאים באיש אחד יש לחוש להם ולא לשלוח יותר, וכ"כ בסדר פורים משולש זוננפלד סע' ה לשלוח מעט מנות בשבת לשכיננו, וכ"כ בסדר פורים משולש גליס שם, וכ"כ שמחה לאיש אור"ח סי' ה לשלוח מעט, וכ"כ בכרוז הביד"צ משנת תרפז דמהדרין ישלחו מנות לאחר משכניו. ובפורים מעו"ז סע' יב כתב לשלוח עכ"פ לאחר.

ובנה"פ דף קמט ע"א כתב, והחכם עיניו בראשו לחלק משלוח מנות לרעיו על שני הימים ט"ו וי"ז למי ישלח בט"ו ולמי בט"ז, ודר"ק.

לט. ובכף החיים לח כתב, דבשבת אינו יכול לשלוח אלא במקום שיש בו עירוב או ישלח לחבירו הדר בחצירו דשם ודאי עשו עירובי חצרות, ובסדר פורים משולש זוננפלד סע' ה וגליס כתבו לשלוח לשכיננו הקרוב אל ביתו במקום שיש עירוב, וכ"כ שם משמואל תרפח וז, לשלוח במקום שיש עירוב. ובפורים מעו"ז סע' יב כתב, דראוי לשלוח בצינעא בשבת שלא ניכר, וכשיש איזה פקפוק בעירוב יזהר לא להכנס בחשש הוצאה, ואם יש לו אורח בשבת ומקבל או זוכה במשל"מ בעה"ב יוצא.

מ. כי יש כמה פוסקים הסוברים דחיוב סעודת פורים הוא היום בשבת, והם מהראשונים ראשית כל הרא"ה שהובא בר"ן פ"א דמגילה ובמהרלב"ח סי' לב ובתיקון ישכר דף כח ע"ב וכ"ה משמעות הריטב"א (דעת הריטב"א אינה ברורה כ"כ בדף ד ע"א כתב ששמחה בעלמא שנוהגת בזמנה וכו' דבשבת איכא סעודה קצת, ומשמע דאין עיקר הסעודה בשבת ובדף זה ע"א בד"ה עוד אמר, משמע שהסכים לסברת הרא"ה דהסעודה בשבת ומטעם דולא יעבור קאי גם על השמחה כמו שכתב שם, וא"כ מ"ש דבשבת איכא סעודה קצת כוונתו כמו שכתב התיקון ישכר בדף כ"ט ע"א דבלאו הכי דרך ישראל להרבות בסעודה בשבת ולא ניכר הריבוי לשם פורים אלא קצת) וכ"ה

מקורות והערות

גם כן משמעות הרשב"א בחידושי הרשב"א וכדברי הריטב"א, וכ"ה משמעות דעת הרמב"ם וכמו שכתב המהרלב"ח בסי' לב, וז"ל, שהרמב"ם לא כתב שינוי כלל בענין הסעודה כשחל ט"ו בשבת לא להקדים ולא לאחר והוא הרב בזה המלכות יש לנו לעשות מעשה על פיו ואף שהירושלמי כתב לעשות ביום א' מ"מ התלמוד שלנו חולק עליו כיון שאמרו סתם אבל שמחה אינה נוהגת אלא בזמנה מלבד אותם הקושיות שהקשה הר"ן כנגד אותו הירושלמי מהתלמוד שלנו וכו' ע"כ (ולפלא על הברכ"י בסי' תרפח סע' טו שכתב דהמהרלב"ח לא ראה הירושלמי, והעתיקו הנהר פקוד בדף קמח ע"ב, בשעה שהמהרלב"ח הזכיר הירושלמי, רק בתשובה שמצא המהרלב"ח מרבני צרפת בענין זה שם באמת לא הוזכר הירושלמי). ובתשובה שמצא מרבני צרפת כתבו ג"כ לעשות בשבת, ועוד הביא שם מהחכם ר' ישראל אשכנזי דס"ל לעשות בשבת, והביא ראיה מלשון הגמ' בדף ל ע"א, בפורים שחל בער"ש דרב אמר מקדימין פרשת זכור כי היכי דתקדום זכירה (קריאת זכור) לעשיה (קיום מצוות הפורים) ושמואל אמר מאחרין כיון דאיכא מוקפין דעבדי בחמשה עשר זכירה ועשיה בהדי הדדי קאתו, ומכיון דאמרו דעבדי בחמשה עשר משמע דהסעודה היא אז בט"ו בשבת, דאם הסעודה אין עושים אז מאי קעבדי הרי המגילה קראו כבר לפני השבת שסתם עשיה בפורים הוא על המשתה וכמו שכתב רש"י בדף ב ע"ב ד"ה אשכחן עשיה דמשתה ויר"ט, ע"כ. ודע, דאם כי רובם הבינו בדעת הרמב"ם שס"ל דהסעודה היא בשבת וכ"כ ג"כ המעו"ז במכתבו אלי בפרק ח מו"ה מו, מ"מ השם טוב (כסאר) הבין בדעתו דהסעודה היא ביום ו' וכדעיל פרק ב מו"ה סב, והג"מ רב"צ אבא שאול זצ"ל בפרק ח מו"ה מה הבין בדעתו שהסעודה היא ביום א'.

נמצא דעיקר הראיות והטענות של המחייבים לעשות הסעודה בשבת הם שנים, הא דזכירה ועשיה וכו' כנ"ל, וולא יעבור דקאי לדידהו גם על המשתה ושמחה, ומשום זה פירש הרא"ה הו"ד בר"ן אפילו אם נגרוס כהירושלמי דסעודת פורים מאחרין דר"ל מאחרין מיום הכניסה דבני הכפרים ומיום ההקדמה דכרכים ועבדינן לה בזמנה בשבת וכדאיתא בגמ' דמשתה ושמחה אין נוהגים אלא בזמנה. ומ"ש הריטב"א והרשב"א דלשיטה זו קאי ולא יעבור גם על שמחה כן כתב גם הר"ן לשיטה זו שהוא טעמו של הרא"ה שפסק לעשות בשבת, ועיין לקמן פרק ח מו"ה יז דשם אכתוב איך מיישבים אלו הסוברים דהסעודה ביום א' את הראיות האלה הנ"ל. וע"ע מה שפלפלו באריכות גדולה בענין זה של זמן הסעודה, הגאונים בראש ספר עליות אליהו, תולדות הגר"א.

ובדמשק אליעזר סי' תרפח סע' ו כתב דכ"ה ג"כ דעת רש"י לעשות הסעודה בשבת. וכן הוזה ס"ל להנצי"ב בהעמק שאלה סז כג בדעת השאלות אלא דאח"כ חזר שם בהערה וכתב דהיה טעות בידו, ולמעשה ס"ל כן המהרלב"ח בעצמו והו"ד במג"א ס"ק י וכן ס"ל לרבני צרפת שם ולר' ישראל אשכנזי שם, ובחידושי הרשב"א ה' ע"א ד"ה ע"ש זמנם והא שבת זמנם

מקורות והערות

הוא, כתב, וז"ל, ונ"ל דלעת מהרלב"ח מתפרש כפשוטו וכו' והא שבת זמנם לענין הסעודה ומשל"מ, וכעין זה כתב הפר"ח בסי' תרפ"ח.

וכן סבירא ליה להרמד"ל בהגהותיו כת"י על המהרלב"ח (במוריה שבט תשל"ז) דהסעודה היא בשבת, וכתב, דחוץ מדעת הרמב"ם (שסתם דבריו) הרי גם דעת הטור, והרא"ש וסמ"ג ושאר פוסקים נראה שהוא כן, כיון דלא הביאו שהסעודה היא ביום א', ועוד ראיה ממנהג ירושלים שהביא הב"י בסי' תרפ"ח ושם לא כתוב שהמנהג הוא שהסעודה ביום א', נראה שפשיטא ליה דהסעודה היא בשבת ע"כ, אמנם צ"ע בדבריו דהרי הב"י בסע' ו' שם פסק דהסעודה ביום א'.

וכן ס"ל להתיקון ישכר בדף כ"ח ע"ב בדעת הרמב"ם וכן ס"ל בדעת כל שאר הראשונים אלה שלא הזכירו שהסעודה היא ביום א', כמו הטור וכדומה דמהבבלי שהוא עיקר ההוראה משמע שלא ס"ל דין הירושלמי בזה, וכתב שם, דכשהיה דר בירושלים עיה"ק אירע שנה אחת פורים בשבת וסעדו אותה כל הקהל ביום השבת עפ"י הוראת המהרלב"ח שהוא היה אז איש ירושלים. (ולמעשה לא היה אז מנהג קבוע בירושלים בענין זמן הסעודה, דהמהרלב"ח בעצמו מעיד שם דהיו חכמים שהנהיגו לאכול ביום א', ואח"כ העיד התיקון ישכר כנ"ל דכל הקהל עשו בשבת, ולקמן בסמוך העידו לפניו בעלי תורה שהיו שלש מנהגים בזה, ומעניין שגם הב"י בסי' תרפח שמצא כתוב מנהג ירושלים בפורים משולש, אין המנהג שם מזכיר כלל מתי היא הסעודה.)

ובדף כט ע"ב כתב, דנתאכסנו אצלו בצפת שני בעלי תורה מירושלים וספרו לו שבשנה שעברה שחל פורים בשבת נפלה חילוק בקהל, מהם שלא סעדו עד אחר השבת מהם בשבת ומקצתם בער"ש, וסיים התיקון ישכר שאם היה שם היה סוער בשבת, והביא שם גם סמך מהזוהר שאפשר לעשות בשבת, ושגם מטעם אין מערבין שמחה בשמחה אין לדחות הסעודה כיון שחיובה היא היום, עיי"ש. וכ"ה גם משמעות דעת הב"ח, וכ"כ חמדה"י בפרק ו', ולדעת החוג הארץ סע' ו' כן הוא דעת הכנה"ג ג"כ, דכ"כ הכנה"ג בהגב"י סי' תרפח דקשה מאד הדבר דבשבת שהוא פורים עצמו לא יעשו סעודה וביום א' שעבר פורים יעשו סעודה. ועיין מ"ש לעיל במו"ה לו דעת המועדים וזמנים ועוד דס"ל דאף להירושלמי ופסק השו"ע נשאר חיוב סעודה גם בשבת, עיי"ש. ועוד כתב שם בח"ב בסי' ג' ובמהדו"ח סי' קפט דלדין דפסקינן דיש חיוב לבסומי ניכר הדבר גם בשבת שמשתכרין לכבוד פורים ואפשר לעשות בשבת וזהו דעת הרמב"ם, ולהירושלמי י"ל דאין חיוב לבסומי בפוריא, ולכך משום היכר צריך לעשות ביום א', אך אח"כ כתב דאדרבה דיש לומר שבשבת אסור להשתכר מדבעינן שלא ישכח קדושתה ע"י הוללות ושכרות ושכ"כ הגרש"ק בהל' מגילה ומשו"ה דוחין לאחר השבת, אלא שלפ"ז לא היה להם לפוסקים האחרונים לנקוט לעשות הסעודה גם בשבת וגם ביום א' דבשבת הרי אסור להשתכר לשיטה זו, ע"כ. ובעיקר הדבר ראיתי בחמדת אריה פ"ד תרפח ג, דתלה ג"כ הדבר בחיוב לבסומי וכתב, דלמחבר

לעשות סעודה מיוחדת^{מג} לשם פורים^{מג} באופן זה, יש לאכול את סעודת השבת (הסעודה השניה) בבוקר, להתפלל מנחה גדולה ולאכול תיכף את הסעודה השלישית, ואחר כמה שעות לאכול סעודה מיוחדת במטעמים בשר ויין לשם סעודת פורים, וגם בסעודה זו חייב לבצוע על לחם משנה^{מד}.

ואם אי אפשר להוסיף לאכול סעודה מיוחדת לשם פורים יכוין להוסיף^{מה} בסעודת הבוקר או בסעודה שלישית

מקורות והערות

דיש חיוב לבסומי עושים ביום א מדאסור לבסומי בשבת ולרמ"א שאין חיוב לבסומי רק לשתות מעט יותר וכו' אפשר לעשות בשבת, ואודות מה שכתב הפר"ח בסי' תרפח דהטעם דאין לעשות בשבת משום דאין מערבין שמחה בשמחה כתב התיקון ישכר בדף ל ע"א שאין לומר כן, אלא כשיש בידינו להקדים או לאחר איזה מהם לחברתה אמנם כששניהם חובת יומא כאלו ובאים שניהם כאחד עושים כן. וע"ע בשערי דעה ח"א סי' רה בישוב דעת המהרלב"ח דאין בזה משום אין מערבין וכו' ובחלקת יואב מהד"ת דף קי"ד ע"ב בסוף הספר שכתב דשיטת המהרלב"ח מוכרחת, וע"ע לקמן מו"ה מא.

מא. כי מה שחידשו הגרש"ק והחמדת אריה והמעו"ז שאסור להשתכר בשבת, לענ"ד אין לנו לחדש איסורים חדשים לאחר חתימת התלמוד, ופשוט. ובפורים מעו"ז סע' יא ובהערות שם כתב לשיטתו, דיש להזהר לא להשתכר ואין לשכוח מקדושת שבת קדש, ואחר ברכהמ"ז ילך לישון ויזהר לקום לתפילת מנחה. ודהיינו שיקיים עד דלא ידע ע"י שינה.

מב. תיקון ישכר דף כט ע"א, והו"ד בכה"ח סי' תרפח ס"ק מו. וכן נראה דעת הרמד"ל בהגהותיו כת"י על שו"ת מהרלב"ח (הובא במוריה שבט תשל"ז) דכן כתב, וז"ל, ולכן נ"ל שטוב למחר מעט בתפילת שחרית ומיד יעשו הסעודה, ע"כ, ואם לא צריך סעודה מיוחדת למה יצטרכו למחר.

מג. בתיקון ישכר שם כתב דע"י סעודה מיוחדת בשבת יוצא גם לדעת ר' אבהו בירושלמי שביאר דבעינן לעשות אותם ימי משתה ושמחה עיי"ש. אמנם היעב"ץ בהשמטות למו"ק כתב דאם יעשו סעודה מיוחדת יסברו דכר' חידקא עבדינן, א"ג משום דאכילה גסה לא שמיה אכילה. ובפורים מעו"ז סע' יא בהערה כתב דאם מרבה לשם פורים לפני סעודה ג' יזהר להשאיר מקום לסעודה ג'.

מד. סי' רצא סע' ד.

מה. כ"כ בתיקון ישכר שם דאם לא מיהרו אלא התפללו כמנהג די בשיקדים להביא מעט מהמוכן אצלו ואומר עליו זה אני סועד לכבוד סעודת

(מבעוד יום) איזה מאכל ומשקה מבשר מטעמים ויין לשם פורים. אמנם מנהג ירושלים לא לעשות סעודה מיוחדת רק להרבות בסעודות השבת לשם פורים.

א"ת"ח 1234567

מקורות והערות

אוצר החכמה

שבת, ואחר שיאכל חפצו ממנו יביא השאר על שם סעודת פורים ודי בכך, ^{אוצר החכמה} ^{ושגם} בכך יוצא דעת ר' אבהו, עיי"ש טעמו, דהוי כמי שאכל וקידש עליו ^{א"ת"ח 1234567} ^{היום} שפורס מפה ומקדש וגומר סעודתו לשם שבת, ואם מתחילה יכין על שולחנו כל שיספיק בפעם אחת ויאמר דא סעודתא דמלכא שבתא ולאושפזיה פורים ליקריה דמלכא, דיו בכך ושפיר טפי עביד, ועיין לקמן מו"ה מו מה שיתנה עוד ויאמר וע"ע לעיל פרק א מו"ה כב ולקמן פרק ח מו"ה כג במש"ש משם העמק שאלה דיש לאודויי ולשבח בסעודת פורים, וא"כ כאן אם מברך ברכת המזון של הסעודה שאוכלה או שמרבה בה לשם פורים, מבעו"י יוצא בעל הנסים, ואם יברך כבר בלילה אז יש לומר בתוך הסעודה שבחים, ולעיל פרק א שם כתבתי שיאמר מזמור קיא. ובפורים מעו"ז סע' יא כתב לשיר שושנת יעקב ע"כ. ולמעשה גם אם יברך ברהמ"ז מבעו"י יאמר שבחים בתוך הסעודה. וכתב עוד שם, דאם לא אכלו עד חצות יתפללו מנחה מקודם.

מו. וכן נקטו האחרונים, ראשון לכל הפר"ח שכתב בסי' תרפח ו' ותרצה א דיש להחמיר ולעשותה בי"ד ובט"ו, וכתב דכן אנו נוהגין, והברכ"י סע' טו כתב דמחמיר תע"ב אף שמעיקר הדין הסעודה היא ביום א. והחוג הארץ סע' ו כתב, שבסעודה של שבת הוא מרבה בה יותר משאר שבתות ואומר בתחילת הסעודה אם עיקר הסעודה של פורים שתיקנו מרדכי ואסתר הוא היום אפילו בשבת הריני מכיין לקיים מצות סעודת פורים בסעודת זו, וכ"כ הכף החיים ס"ק מה דבלאו הכי אדם אוכל רק שיוסיף איזה דבר בסעודה וישתה איזה כוסות יין או שכר ויתכוין לשם מצוה, ויאמר קודם לזה הריני בא לקיים מצות סעודת פורים אם אני חייב היום וכו'. וכ"כ בפורים מעו"ז סע' יא, דכל בעה"ב ידקדק ויזרז ב"ב קודם הסעודה שיכוונו להדיא לצאת מצות סעודת פורים אם מצותה היום. ושם בהערות כתב, דיש לומר זה להדיא.

וכ"כ במנהגי ירושלים סע' קז ובשער המפקד דף קמח ע"א, וז"ל, כשחל יום ט"ו בשבת עשו מעשה רבני ירושלים לעשות הסעודה בשבת היפך מהירושלמי, וכתב הפר"ח שטוב להחמיר לעשותה בט"ו ובט"ז וכן אנחנו נוהגים, ע"כ, אמנם בנהר פקוד שם הרבה להקשות על גוסס זה דלא יתכן להכניס דבר זה שהוא חומרא לעשות הסעודה בב' ימים בתוך מנהגי ירושלים ולחייב את כולם לנהוג כן מצד המנהג, בשעה שהוא זוכר שלמעשה אין פוצה פה לעשות הסעודה בשבת, וכן כתב ג"כ בדף טז ע"ב כי אין המנהג כזו כהיום בירושלים לעשות עיקר סעודת פורים בשבת ואם אולי ימצא איזה